

stegods; men det var kun det, jeg meente, at denne Tvangslov skulde være gjemt, indtil der havde været en saadan Tid indrømmet, at de virkelig velsindede Mænd kunde frivilligt komme overeens med deres Bønder (Ja, men Tiden har været lang nok!); men man kan ikke beraabe sig paa, at denne Sag har været forelagt Rigsdagen og der har fundet Understøttelse; thi enhver forstandig Mand veed nok at gjøre Forskiel paa, om en Lov kommer under Behandling, og paa, at den faaer Lovkraft; blot et Skifte i Ministeriet kan faae en stor og væsentlig Indflydelse, og det vide Gods-eierne meget godt, og de vide rimeligiøis ogsaa, at det vil faae det paa denne Sag.

H. M. Petersen: Jeg skulde ikke have begjæret Ordet i denne Sag, hvis der ikke fra den næstsidste Taler var faldet Uttringer, der, som det forekom mig, tydede hen til, at en Lov som den foreliggende skulde være grundlovsstridig. Det er rimeligiøis § 87 i Grundloven, hvortil der sigtedes. Den siger rigtig nok, at Eiendomsretten er ukrænkkelig, og at Ingen kan tilpligtes at afstaae sin Eiendom, uden naar Almeenvellet kræver det; det er den første Sætning, som jeg skal opholde mig ved et Øieblik med nogle faa Bemærkninger. Jeg troer, at Statens største Støtte og Styrke bestaaer i dens Arbeidskraft, men jeg har altid anseet Fæstevæsenet som et hæmmende Baaud derpaa, fordi jeg ikke troer, at en Fæster kan arbejde med saa stor Lyst som en Selveier, da han, som Enhver maa indrømme, ikke kan fikke sig og Sine Frugten af sin Jlid og af sin Svæd. Paa den Maade troer jeg, at det almene Bedste fremmes ved en saadan Lov, og, naar det er Tilfældet, saa kan det, naar vi læse Paragraphen til Enden, lade sig gjøre at give en Lov som denne, uden at krænke Grundloven, naar vedkommende Ciere kun erholde fuld Erstatning, og der er vel neppe Noget her i Salen, der tænker paa at fratvinge dem deres Eiendom uden imod Erstatning, og naar det er Tilfældet, saa kan jeg ikke skjønne, at Loven i mindste Maade er grundlovsstridig. Jeg har afslagt Ed paa Grundloven, og agter at overholde den, men jeg agter derhos at stemme for en Lov som den foreliggende, og

jeg troer, at jeg kan gjøre det med en god Samvittighed.

J. A. Hansen: Den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 1ste Valgkreds (Lindberg) bemærkede, at det foreliggende Lovforslag allerede havde gjort Noget for enkelte Huusmænd, og han meente derfor, at det burde have gjort Noget for dem Alle; men der er slet ikke foreslaaet Noget i Lovudkastet, hvorved Huusmændene skulde kunne faae deres Steder til Eiendom imod Ciernes Dnsse; derom findes der ikke nogensomhelst Bestemmelse. Den Bestemmelse, der i Udcastet findes om Huusmand, gaaer ud paa at frigjøre de Ciere, der ikke have Tilladelse til at sælge til Huusmand, at skaffe dem en saadan Tilladelse, som alle andre private Gods-eiere have, til at sælge deres Eiendom; det er nemlig Stiftelser, Lehn- og Beneficiargods og Saadant, hvor de Vedkommende ikke, om de ogsaa ønske det, kunne sælge til deres Huusmænd, hvorom der i Lovudkastet er foreslaaet, at de skulde have samme Frihed som private Ciere til, naar de ville, at sælge til Huusmændene. Men man vil see, at denne Bestemmelse kun gaaer ud paa at sætte Huusmændene paa disse Eiendomme i samme Stilling som andre Huusmænd, saa at Cierne ogsaa kunne sælge dem deres Huse, naar de ville. Noget ganske Andet er det at ville, at Huusmændene skulde kunne faae deres Huse til Selveieendom imod Ciernes Dnsse, men derom findes der ikke nogensomhelst Bestemmelse i dette Lovudkast for en eneste Huusmand. — Naar en æret Rigsdagsmand for Aarhus endnu har savnet Beviser for, at Almeenvellet kræver en saadan Lov, saa troer jeg, at, naar han ikke hidtil har fundet sig overbevist ved hvad der foreligger, vil ingen Dødelig kunne overbevise ham. Jeg skal blot bede ham om at gennemlæse det Foredrag, hvormed den daværende Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgkreds (Monrad) ledsagede Loven, da den første Gang blev forelagt, nemlig i 1850, og at gennemlæse den Udvalgsbetænkning, der blev afgiven over Sagen i Sessionen 1851, og, kan han ikke af disse to Afskrifter blive overbevist, saa kan, som sagt, ingen Dødelig overbevise ham om, at Almeenvellet fordrer en saadan Lov.